

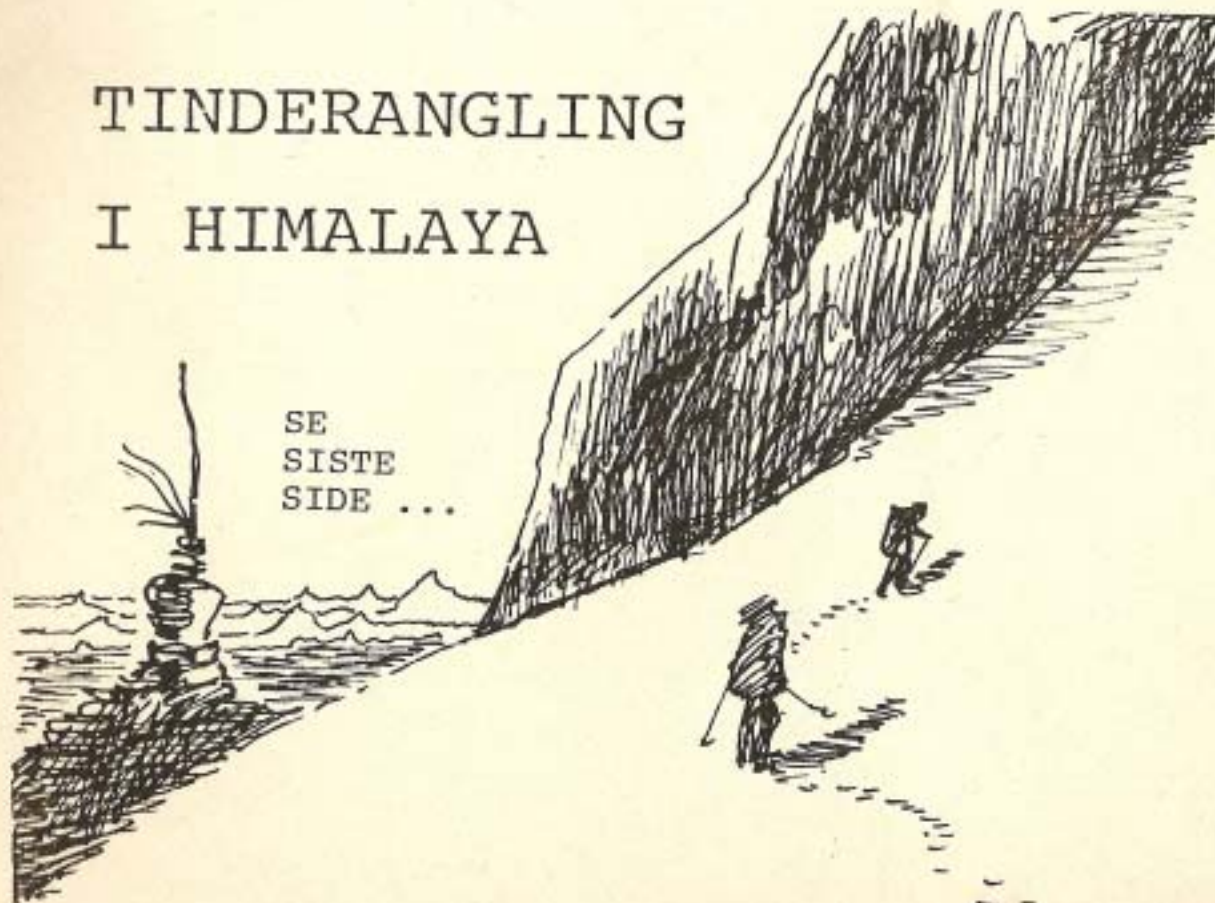
हाम्रो पत्रिका

HAMRO PATRIKA VARIAVIS
ORGAN FOR NORGE-NEPAL-FORENINGEN

Februar 1990

TINDERANGLING
I HIMALAYA

SE
SISTE
SIDE ...

STYRET HAR ORDET

Hamro Patrika og Norge-Nepal Foreningen ønsker sine lesere og medlemmer velkommen tilbake i det nye tiår.

Vårt siste møte i 1989 den 7. desember i Folkets Hus så styret frem til med spenning. Både økonomisk og organisatorisk representerte dette møtet et tungt løft, og vi var avhengige av solid oppslutning. I ettertid må vi kunne karakterisere møtet som vellykket. Et publikum på 70 personer og dyktige innledere - gjør at styret gjerne forsøker seg på nytt med et slikt større arrangement.

VÅRENS MØTER tar for seg to vidt forskjellige tema:
- 'Tinderangling i Himalaya' den 14. februar er et tema av det lettere slaget. Møtet er behørig omtalt i dette HR.

- Vårens hovedmøte blir imidlertid en paneldebatt med representanter fra flest mulig av de etterhvert tallrike organisasjoner som driver bistandsarbeid i Nepal.

Tidspunkt og sted er allerede fastsatt: Kl. 19.00 onsdag den 25. april i SV-bygget på Blindern. Vi garanterer en interessant kveld, så kryss av i almanakken med en gang! Fyldig omtale kommer i neste HR.

Styret er stolt av foreningens medlemsavis som du nå holder i hånden. Dag Norling gjør en flott jobb som redaktør, og dette er det første av ialt 4 nummere som er planlagt utgitt i 1990. Vi oppfordrer alle lesere til å bidra med stoff - ikke minst de som måtte ha besøkt Nepal nylig.

BOKEN 'NAMASTE' har vi fortsatt et lite lager av. Prisen vi tilbyr den til er latterlig lav - format og kvalitet tatt i betraktning. Bestill den nå mens

vi enda har noen igjen.

MEMLEMSKONTINGENTEN for 1990 ber vi dere om å innbetale med en gang. Den er den eneste sikre inntektskilde foreningen har - og det koster å lage avis!

Nye medlemmer som meldte seg inn og betalte kontingent etter 1. oktober i fjor kan betrakte dette som innbetaling også for 1990.

STYRET HAR BESTEMT SEG FOR Å STRIKE SAMTLIGE AV DE MEDLEMMER SOM IKKE HAR BETALT KONTINGENTEN INNEN UTSENDELSE AV NESTE HAMRO PATRIKA, FRA ADRESSELISTEN.

Dette gjør vi for å få et reelt bilde av antall medlemmer - og dessuten selvsagt i håp om at flere av dere vil være med å støtte Norge-Nepal Foreningen. Slik situasjonen er i dag har vi et altfor stort antall passive medlemmer.

Forevrig håper vi på stor oppslutning om våre neste medlemsmøter. Vi sees første gang 14. februar!

Erik Hoftun.

Handelsblokaden:

NEPAL KJEMPER FOR SIN FRAMTID

KATHIMANDU: Tiv ikke naboen din hvis han er en elefant og du selv en mygg. Da Nepal gjorde det, blåste India rasende i støvelen og gikk til angrep. Nå kjemper Nepal for å overleve.

Den indiske blokaden har gjort hverdagen enda hardere for Nepals innbyggere. (Foto: Øivind Fjellstad)

Etter at situasjonen tilsynelatende har vært fastlåst i månedsvis, er det mange som har sett fram til parlamentsvalget i India. En ny indisk regjering kunne kanskje bidra til at forhandlingene kom inn på et mer konstruktivt spor .

Som man vet førete valget til at Rajiv Gandhi måtte gå, og som avisutklippet fra Financial Times 28.12.-89 viser, skulle det innledes nye forhandlinger mellom partene på nyåret.

Nepal and India seek to solve trade dispute

NEPAL and India are to hold talks next week to try to settle a crisis in relations which focuses on a bitter trade war that has seriously damaged the Nepalese economy, Reuter reports from Kathmandu. Quoting officials, the agency said that said Mr Shailendra Kumar Upadhyaya, the Nepali Foreign Minister, would make a three-day visit to New Delhi

starting on January 2 for talks with Mr Inder Kumar Gujral, his counterpart in the new Indian Administration. The previous Government of Mr Rajiv Gandhi has been widely accused of employing strong-arm tactics against the country's neighbour. India closed all but two border crossing-points to Nepali imports and exports last March

when a series of bilateral trade and transit accords lapsed without agreement on their renewal or the composition of new ones. The officials, who requested anonymity, said that Kathmandu had been greatly encouraged by statements from the new Indian Government under Mr V.P. Singh, to the effect that a solution to the

nine-month-old trade row could be found. New Delhi has also recently intimated that it would not bully its neighbours. The trade row has become the focal point of the much broader issue of what kind of political relations Nepal, one of the world's poorest nations, should have with its giant neighbour.

Såvidt styret i Norge-Nepalforeningen vet, er det ikke skjedd noe gjennombrudd i forhandlingene ennå, men det er vel litt tidlig å vente seg store resultater.

Situasjonsbeskrivelsen fra et handelsblokkert Nepal, som vi har sakset fra "Sør-nord-Utvikling (NORAD) ser derfor ut til å være like gyldig i dag som da den ble skrevet i høst.

På overflaten synes det som om livet går sin vante gang i Kathmandu. I folke-mylderet i de trange smugene som fører til templene rundt Durbar Square, sitter kvinner og barn og byr fram sine kurver, bugnende av frukt og grønnsaker. Det prutes og handles med stor energi. I hovedgata Kanti Path spyr fullstappede busser, privatbiler og drosjer på tre og fire hjul ut sin eksos så svart og illeluktende at det kunne få Sissel Rønbeck og Frederic Hauge til å grine.

VANSKELIGERE HVERDAG

Tilsynelatene er alt normalt. Men førsteinntrykket bedrar. Etter at India i slutten av mars stengte 13 av 15 grensoverganger mellom de to landene, råder økonomisk unntakstilstand. Indias beslutning førte umiddelbart til akutt mangel på bensin, diesel og parafin, og på salt, medisiner og andre viktige varer. Formelt har ikke India brutt noen avtale, men reelt har landet iverksatt en hardhendt blokadé av en sårbar nabo.

For den jevne nepaleser er kampen for tilværelsen blitt enda vanskeligere enn tidligere. Mest dramatiske har konsekvensene vært for folk i slettelandet i sør, der båndene til India har vært tette. Men også i landet forøvrig har folk fått føle varemangel og prisstigning.

De mer velstående i Kathmandu klarer seg. Også de merker prisstigningen, men tåler den. For dem er det rasjoneringen som er innført på bensin kanskje det som merkes best. – Jeg har kjøpt meg sykkel og lar stort sett bilen stå, forteller en eldre journalist meg. Han røper at det ikke falt ham inn før krisen at en mann i hans alder og stilling kunne sykle til jobben. Men nå er han tilfreds med å få mosjon, og en liten lærepengé. – Krisen har lært oss hvor farlig det er å gjøre seg for avhengig av andre, sier han.

SVARTEBØRS

For å holde hjulene i gang (bokstavelig talt), kjøper Kathmandus drosjesjåfører bensin på svartebørs til priser som ligger tre-fire ganger over det vanlige. Så er det forståelig at de

neker å la taksameteret bestemme prisen for kjøreturen.

Også handelsstanden er rammet. En tekstilhandler klager sin nød til UTVIKLING. Han forteller om raskt økende priser og mangel på stoffer som han pleier å få fra India.

Kunde grunnlaget har også skrumpet inn. I fjor besøkte over 70.000 indiske turister Nepal. Det var omkring en fjerdedel av den samlede turiststrømmen til landet. I år holder inderne seg borte. De har lest i indiske aviser at nepalesere er rasende på India og lar sitt sinne få utløp overfor indere som kommer på besøk. Det hjelper lite at både nepalesere og indere som UTVIKLING snakker med i Kathmandu avviser at dette skjer.

Hoteller og restauranter er også skadelidende. Bortsett fra noen få spanske turister, en og annen vestlig bistandsekspert og en kinesisk delegasjon som skulle bygge en kjemisk fabrikk, hadde jeg smått med selskap på det hotellet jeg tok inn på. Ved frokosten hendte det jeg hadde spisesalen og fem-seks servitører for meg selv.

Jeg fikk imidlertid optimistiske forsikringer om at vestlige turister nok vil komme i like stort antall som i fjor, når høysesongen starter senere i høst.

MILJØKRISE

På vei til Swayambhunath – et storslagent buddhist-tempel i i Kathmandu – passerer jeg en svær stabel med ved. Ved siden av står en vekt. Hit kommer folk for å kjøpe fyringsved når de ikke lenger får tak i parafin.

Indias blokadé har brakt Nepal nærmere en økologisk krise. Allerede før konflikten var det beregnet at avskogingen i Nepal skjer 14 ganger hurtigere enn nyplantingen. Og myndighetene hevder at mangelen på parafin har ført til at 2.400 mål skog blir hogd ned daglig for å dekke det økte behovet for ved til brensel.

– Konflikten forårsaker store miljø-ødeleggelser, slår Nepals finansminister Bharat Bahadur Pradhan fast i en samtale med UTVIKLING. Samtidig minner han om at forskere har understreket sammenhengen mellom avskoging i Himalaya og flom i India og Bangladesh. Han påpeker det paradoksale i at India på denne måten skader seg selv på lengre sikt.

INNEKLEMT MELLOM STORMAKTER

En titt på kartet forteller hvorfor Indias beslutning om å stenge grensene sendte sjokkbølger gjennom det nepalesiske

avtalene valgte India å straffe Nepal på pungen fordi landet har lagt opp til en mer selvstendig politisk kurs.

Mest irritert er India over den økte kontakten mellom Nepal og Kina. Den viktigste enkeltårsak til konflikten er en våpenleveranse fra Kina til Nepal. Informerte kilder sier til UTVIKLING at den indiske ambassadøren i Kathmandu ga klar beskjed om at Nepal ville få svi hvis handelen ble gjennomført.

Likevel hevder Nepals finansminister Pradhan at Indias aksjon kom fullstendig overraskende på Nepals regjering:

– Indias beslutning kom plutselig og uten forvarsel, sier han. – Vi var overhodet ikke

samfunnet. I nord danner snødekte Himalaya-topper på 6-8.000 meter en barriere mot nabolandet Kina, og i øst, vest og sør omklamres Nepal av India. Geografien har lagt grunnlaget for et nært økonomisk samarbeid mellom de to landene.

Fram til 23. mars i år. Da utløp avtalene for handel og transitt som har sikret Nepal varene landet trenger og som også India har hatt nytte av.

Normalt burde det ikke by på nevneverdige problemer å komme fram til enighet om nye avtaler. Men elefanten var irritert og ville gi myggen en lærepenge. I stedet for å fornye

Nepal er i utgangspunktet et fattig land, og konflikten med India har ikke bedret situasjonen. (Foto: Øivind Fjeldstad)

forberedt på noe slikt. Vanlig praksis er at eksisterende avtaler forlenges til det oppnås enighet om nye.

Finansminister Pradhan avviser indiske påstander om at de tidligere avtalene om handel og transitt har vært ensidig til fordel for Nepal. – Indiske aviser gir et falskt bilde av saken, sier han. – Avtalene har også vært til nytte for India. De har tjent på å ha et åpent marked i Nepal.

LITEN, MEN STA

Utenforstående observatører er overrasket over den standhaftighet Nepal viser, selv om landet er på knærne økonomisk. Staheten har trolig også kommet som en overraskelse på Rajiv Gandhis regjering. Finansminister Pradhan forteller at konflikten til nå har kostet Nepal 500 millioner kroner. Men han forsikrer at regjeringen vil holde fast på den kursen som er staket ut.

– Vår politikk er å diversifisere økonomien. Til nå har vi måttet leve med Indias nykker. Vi har full rett til å ønske mindre avhengighet av India. India må skjønne at Nepal ikke vil gi seg. Folket står bak regjeringen i denne saken. De vil ikke at vi skal gi avkall på vår uavhengighet.

– Vanlige folk er opptatt av å overleve fra dag til dag. De har ikke overskudd til å tenke på uavhengighet, kommenterer geografen Harka Gurung. Han er en kjent skikkelse i nepalesisk samfunnsnivå og har tidligere vært medlem av regjeringen. Han mener at Nepal ville stått sterkere overfor India om landet hadde fort en annen økonomisk politikk i dag.

– India har alltid sett ned på Nepal, slår Harka Gurung lakonisk fast. Han mener at Nepal må forholde seg til det så lenge regjeringen ikke viser tilstrekkelig vilje til å føre en politikk som skaper større økonomisk selvstendighet.

En nepalesisk økonom, som ønsker å være anonym, understreker det samme poenget. – India er paranoid. Men om India har rett eller ikke, er ikke interessant. Her er det snakk om maktpolitikk.

Økonomen mener konflikten kunne vært unngått hvis Nepal hadde opptrådt mer diplomatisk og unngått å provosere. For å understreke sitt poeng, fortsetter han mens han ser på mine jeans. – Sett at jeg var en svær bølge som ikke likte at du gikk i jeans. Da ville det være lurt av deg å unngå å bruke jeans når jeg var til stede, ikke sant?

GODT FOR NOE?

– På lang sikt kan konflikten med India kanskje ha en positiv effekt, sier Harka Gurung. – Den kan hjelpe oss til å forstå at vi ikke har anstrengt oss nok for å redusere avhengigheten av utlandet.

Han etterlyser imidlertid tegnene som kunne vise at regjeringen trekker de rette konklusjonene av konflikten. Han er bekymret for at resultatet i stedet blir at landet gjør seg enda mer avhengig av u-hjelpsmidler.

I dag er 70 prosent av Nepals utviklingsbudsjett finansiert av bistandsmidler – blant annet fra Norge; i 1988 24,5 millioner kroner. Både nepaliske og vestlige eksperter påpeker overfor UTVIKLING at en slik avhengighet av bistand er bekymringfull. Også finansminister Pradhan vedgår at det er et problem. Likefullt har han nylig henvendt seg til bistandsorganisasjonene med bønn om mer penger.

– I sin budsjettale i juli beholdt finansministeren inntektsoverslaget. Regjeringen satser på å kompensere tapet fra konflikten med India med økte bistandsmidler, påpeker Harka Gurung.

– Det mest ødeleggende ved bistanden er at den skaper psykologisk avhengighet, sier han. – Før bygde folk broer frivillig og på eget

initiativ. Nå sender de i stedet delegasjoner til Kathmandu for å få hjelp.

Harka Gurung påpeker at avhengigheten av u-hjelp gjør det vanskelig for Nepal å føre en selvstendig politikk. – Internasjonale eksperter eksperimenterer med sine idéer i Nepal. Vi blir en forsøkskanin for nye idéer. I realiteten finnes det ingen ubundet bistand. Når McNamara og Verdensbanken plutselig gikk inn for landsbyggdutvikling, forsøkte vi å gjøre ham til lags. Og hvis Norge vil ha skogreising, følger vi det.

TRENGER INDUSTRI

Harka Gurung anbefaler hverken skogreising eller landsbyggdutvikling for å løse Nepals problemer. Om landsbyggdutvikling sier han: – Nepals problem er manglende urbanisering. Vi kan ikke bare satse på utvikling på landsbygda. Skillet mellom by og bygd er kunstig. Vi må også skape et marked for det som produseres på landsbygda. I utviklingsdebatten hører vi om problemer med urbanisering. Men erfaringene fra andre land kan ikke overføres direkte til Nepal.

Om skogreising sier den frittenkende geografen: – Vi kan ikke ha en isolert miljøpolitikk. Oppgaven blir å skaffe folk inntekter så de slipper å hogge skogen. Derfor trenger vi industrialisering. Klimaet i Nepal er så bra at naturlig vegetasjon vil vokse opp av seg selv om du holder mennesker unna. Skogreising er sløsing med ressurser.

POLITISK SPENNING

Den politiske makt i Nepal er samlet i hendene på landets monark, kong Birendra, og hans rådgivere. Politiske partier er forbudt, og i sin ideologiske ammunisjon mot Nepal, har India blant annet pekt på manglende demokrati og respekt for menneskerettigheter.

Heavily burdened, this old woman still has the resources to utter a friendly, though barely audible "namaste".

En kveld får jeg en telefon på hotellet fra en mann jeg har snakket med tidligere på dagen. Han hadde oppfattet min interesse for den aktuelle politiske situasjonen i landet og anbefalte meg å oppsøke kontoret til det forbudte opposisjonspartiet *Nepali Congress Party (NCP)*.

Selv om partiet ikke har noe skilt som forkynner hvor det holder til, er det lett å finne. Etter å ha fått en omtrentlig beskrivelse av beliggenheten, spør jeg meg ganske enkelt fram blant folk på gata.

– Ja, myndighetene ser til en viss grad gjennom fingrene med vår virksomhet, bekrefter partiets leder K. P. Bhattarai. Men utover det har han lite ros å gi til den måten kong Birendra styrer landet på. Han gir kongen hovedskylden for konflikten med

India, og forteller at NCP planlegger omfattende ikke-voldelige aksjoner mot myndighetene. Sentralt står kravet om demokratiske reformer i det politiske systemet.

Bhattarai hevder at motstanden mot kongens måte å regjere på er økende. Noen objektive iakttagelser er han ikke, men også andre nepa-

lesere og utlendinger UTVIKLING har snakket med, peker på at kritikk av kongen forekommer hyppigere enn før. Han kritiseres for å se gjennom fingrene med at korrupsjon og maktmisbruk brer seg i landets maktelite. Og han kritiseres for å være svak og vike tilbake for å ta avgjørelser. – Da konflikten med India var under oppseiling, dro kongen på jakt i stedet for å være i Kathmandu og avverge krisen, er et vanlig klagemål.

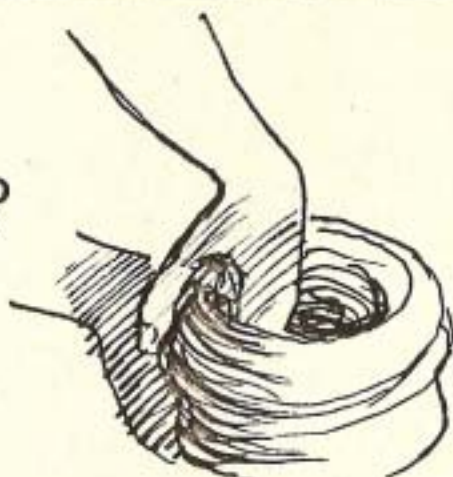
Mens jeg var i Nepal, møttes kong Birendra og Indias statsminister Rajiv Gandhi på den alliansefrie bevegelsens møte i Beograd. Forventningene var store til at møtet skulle

føre til en løsning på konflikten mellom de to landene, og skuffelsen tilsvarende stor da møtet ikke syntes å bringe krisen noe nærmere sin løsning.

Kongens posisjon vil bli svekket hvis krisen ikke snart løses, blir det hevdet overfor UTVIKLING. Når prisene stiger vil misnøyen blant folk øke. Det kan bety politiske konflikter utover vinteren. ■

Øivind Fjeldstad

KERAMIKERE TIL NEPAL ?

Dikendra Kandel (tidl. deltaker på den Internasjonale Sommerskolen) skriver i et brev fra Lamjung at han skulle gjerne hatt litt assistanse til landsbyområdet han sokner til. En folkegruppe i dette området - Kumal - er i ferd med å miste livsgrunnlaget. Kumal'ene er pottemakere, og konkurransen med bl.a. indiske produsenter og nye materialer, plast, aluminium osv., gjør at de litt enkelt sagt tvinges til en tilværelse som marginale jordbrukere, leilendinger og landarbeidere. Denne marginaliseringen i stor skala er i sin tur kjernen i mange av Nepals økologiske og sosio-politiske problemer.

Dikendra har i to år arbeidet med å utplassere studenter i en Kumal landsby. Hensikten har i første rekke vært å oppgradere pottemakeryrkets status i området, og dermed motvirke at pottemakerkunnskapen og den lokale ressurskjennskapen går i glemmeboka. Dikendras studenter har delvis drevet med studier omkring pottemakervirksomheten, og delvis drevet med praktisk arbeide på et enkelt plan.

I den fasen han er inne i nå er det viktig å få gjort en markedsanalyse lokalt og regionalt, og å vurdere framtidige behov (f.eks. keramiske skorsteiner og andre elementsystemer og spesialiserte beholdere). Dette kan igjen gi støtet til en prøve-og-feile omstrukturering av produksjon, distribusjon og salg. Dessuten er det ønskelig å utvide produksjonsområdet innen Lamjung Distrikt og å forgreine Kumal'enes virksomhet inn i andre fag, spesielt med tanke på inntektsgivende virksomhet for kvinner.

Dikendra og Kumal'ene trenger faglig hjelp i form av keramiker(e) som kan assistere med både prosesser, utvikling av nye produkter og formgivning. De trenger også økonomisk støtte til både utvikling av prosjektet og produktene, og for å kunne gi Kumal'ene en økonomisk buffer under omstillingsprosessen. Kumal'ene i dette landsbyområdet mottar ingen finansiell støtte annetsteds fra, og ligger i ei politisk bakevje i forhold til administrasjonen. Et tyskfinansierte hjelpeprosjekt er imidlertid interessert i å yte noe teknisk bistand til Kumal'ene. Redd Barna/Norge har et prosjekt på gang 5 timers gange fra Kumal'enes landsbyområde.

Det er mulig at dette kunne være et tema som kunne egne seg for en hovedfagsstudent eller som stipendiat-forskning. Noen stikkord må i såfall være tålmodighet, tverrfaglighet, antropologisk metode, inngående keramikkkunnskap, lære nepali språk, aksjonsforskning. Det er forøvrig garantert ikke 5 NRs å tjene på dette.

De som måtte ha idéer og tips, og ikke minst de som kjenner til ubyråkratiske fonds og prosjektmidler som kunne kunne være aktuelle til oppgradering av pottemakeri hos Kumal'ene, bes kontakte Olav Myrholt, Postboks 437, 2601 Lillehammer (tel.: 062 53276, fax:062 60858).

SKOLEPROGRAMMER I NEPAL

Det er en rekke skolesteder og universiteter som har kurs og hele studier med vekt på Nepal, samt stipendordninger rettet mot nepalesiske studier.

I forbindelse med utarbeidelsen av en oversikt over utvekslingsprogrammer, kurs og utdanningstilbud i Nepal og om Nepal (inkl. språkkurs) for utlendinger, etterlyser jeg informasjon om slike spesialiserte stipendordninger, kurs, skoleprogrammer og universitetsstudier og høyskoler. Det kan være aktuelt å publisere noe av dette i Hamro Patrika på et seinere tidspunkt.

Informasjonen er i første rekke tenkt å framstå som ei non-profit "pakke" tilgjengelig gjennom Himalayan Development Studies Network, ei kontaktgruppe bestående vesentlig av ex-World College West Nepal-program studenter.

Vennligst kontakt:

HIMALAYAN
 DEVELOPMENT STUDIES
 NETWORK

Olav Myrholt
 Postboks 437,
 N-2601 Lillehammer
 Norway

*****pakistan**india**nepal**tibet**bhutan*****
 Telefon: 062 53276 Telefax: 062 60858

NEPALESERE TIL SOMMERSKOLEN

Hvert år arrangerer den Internasjonale Sommerskolen ved universitetet i Oslo en rekke forskjellige kurs med deltakere fra hele verden. Stipender og forskjellige støtteordninger gjør at også deltakere som ellers ikke ville ha råd til å komme til landet får en mulighet.

Norsk Bangladeshforening pleier å få fram gode kandidater i Bangladesh og å tre støttende til både finansielt og sosialt under oppholdet i Norge.

En lignende ordning bør Norge-Nepal foreningen kunne klare å sette i sving.

Erfaringen med "systemet" i Nepal (i årene 1985-86) er at informasjon om anledningen til å delta på den Internasjonale Sommerskolen er nokså eksklusiv, og at kandidatene kunne være deretter.

Gjennom aktivt å arbeide for å framskaffe kandidater i Nepal som kan ha spesiell nytte av de kursene Sommerskolen tilbyr i videre studier og arbeid, kan vi også maksimalisere nytten av Sommerskolen. Om det i seg sjøl er et mål i denne sammenhengen, kan nok diskuteres. For å knytte kontakter mellom Norge og Nepal er ihvertfall muligheten Sommerskolen byr på ganske unik, og dette burde ikke gå Norge-Nepalforeningen hus forbi.

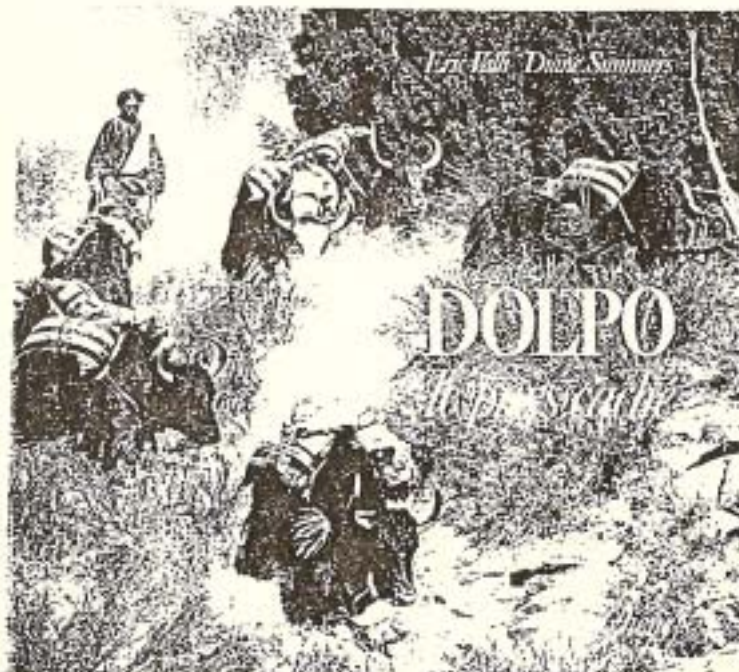
Det følgende bør skje:

Styret kan ta opp og avgi et prinsippsyn på dette. Om utfallet er positivt i forhold til det som er sagt over, bør det skisseres et enkelt sosialt program (f.eks. kveldsvisitter, familieopphold, ekskursionsjoner, m.v.) for nepalesiske deltakere. Dessuten må det arbeides fram en oversikt over mulige finansielle støtteordninger (alt fra sponning og private bidrag til et foreningsfond og offentlige fond).

På nepalesisk side bør det trekkes fram kandidater gjennom det nettverket av reisende og arbeidende kontakter Norge-Nepal foreningen har. La meg understreke at det er viktig å få fram kandidater, ikke å stå for noen detalj-"siling" av disse igjen.

De nepalesiske deltakerne på Sommerskolen i 1986 ble "framskaffet" og hjulpet sosialt og finansielt grovt sett som beskrevet over. Utbyttet deres var enormt godt, og kurset i seg selv og som komparativt element har siden fungert som del av utdanning og arbeid i Nepal, og ikke minst, som sosial kontaktskaper. Fortsatt kommer det av og til inn brev og postkort med hilsner fra glade norske reisende jeg overhodet ikke har hørt om tidligere, men som har blitt "plukket opp" av Dikendra og Ashok på hver sin kant og blitt tatt godt vare på. Og det tar jeg som tegn på at de er genuint opptatt av og glade for Norges-kontakten.

Olav Myrholt
Lillehammer

Summers & Valli
Dolpo, Le Pays cache'
Sté Nlle des Editions du Chêne
Paris 1986
ISBN 2 85 108 4569

Diane Summers og Eric Valli, er av mange kjent for sine utsøkte foto-reportasjer fra Himalaya.

Det var f.eks. dette paret som sto bak reportasjen om den gamle honning-sankeren Mani Lal, som vi gjorde våre lesere oppmerksom på i Hamro Patrika april-89

Forut for dennehar de bl.a. utgitt en bok om Dolpo, det bortgjemte landet vest for Kali Gandakhi, mellom Dhalagiri og Tibet.

Etter en kortfattet innførings-tekst om historie, kultur mm, samt et oversiktskart, følger nesten 90 sider med enestående fotografier av folk og fe, bebyggelse og landskap, hverdag og fest.

De som aldri blir mette av de etterhvert tallrike prakt-bøkene fra Himalaya, burde ta en titt på denne også...

D.N.

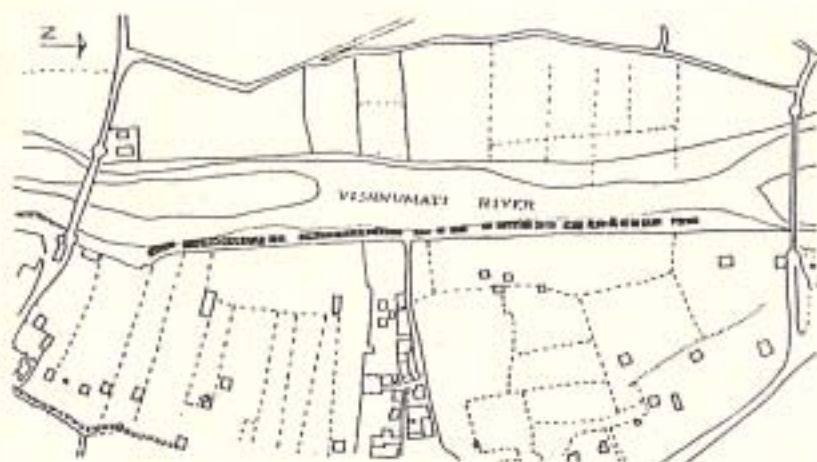
En konferanse om bolignøden i den 3.verden, ble avholdt i Oslo i nov.-87 i samarbeid mellom norske arkitekter, ingeniører og myndighetene. Konferansen er blitt sammenfattet i en interessant og nyttig rapport utgitt av Norske Arkitekters Landsforbund.

Vi har valgt ut et par av bidragene som tar for seg forhold i Nepal. Begge er oppgaver utført av arkitektstudenter. På hver sin måte tar de utgangspunkt i bolignøden i slumområdene ved Vishnumati-elva i Kathmandu. Oppgavene er gjort etter felt-studier i Nepal under ledelse av prof. Hans Bjønnes.

BEBOERORGANISERING OG MILJFORBEDRINGSTILTAK I ET SQUATTEROMRÅDE

Studentprosjekt 1987

KATHMANDU, NEPAL

CHHETRAPATI SQUATTER SETTLEMENT

Våren 1987 dro studenter fra NTH og AHO for tredje gang til Nepal med professor Hans Bjønnes som faglærer. Det første kurset (våren 1985), tok for seg byutvikling og boligstandard mer generelt i Kathmandu. Det andre kurset (høsten 1985), kartla ukontrollert slumbe-

byggelse og squatting. Det tredje kurset (våren 1987), var basert på materialet fra de foregående semesteroppgavene og det var valgt ut et squatterområde ved Vishnumati-elva, hvor forbedringstiltak og nybyggingsforslag skulle videreføres på en mest mulig realistisk måte.

Kathmandu med ca. 400 000 innbyggere er hovedstaden i fjelllandet Nepal (16 millioner innbyggere). Økende innflytting til Kathmandu har medført en firedobling av befolkningen de siste 25 år. Squatting på offentlig land er et forholdsvis nytt fenomen i Nepal. Det er registrert vel 1000 squatterfamilier i Kathmandu, 40 prosent i offentlige bygninger som templer og 60 prosent på offentlig land. Problemet er relativt lite sammenlignet med millionbyene i den tredje verden, men problemet er økende!

Prosjektområdet Indrayani ligger ved Vishnumati-elva som rennefjenn gjennom Kathmandu. Indrayani hadde i 1987 ca. 75 boenheter og ca. 250 personer. Dette er bare en av flere squatter-bosetninger langs Vishnumati-elva. Skurrlignende boliger er bygd på elvebreddene som i monsuntiden står delvis under vann.

De fleste beboerne i området tilhørte feier-kasten, en av de laveste i Nepal. Mange av kvinnene feiet gatene i Kathmandu tidlig om morgenen, ofte med et barn på ryggen oppi alt støvet.

Den studentoppgaven som beskrives her gikk i korthet ut på å planlegge kortsiktige miljøforbedringstiltak i Indrayani-squatter-området i nært samarbeid med beboerne. Andre studentgrupper tok for seg byutvikling som innbefattet Indrayani og fysiske løsninger for området på mer langsiktig basis.

Under forberedelsene av oppgaven i Norge og også under oppholdet i Nepal ble det arbeidet med å få til et

samarbeid med Redd Barna både om fremgangsmåte og om videreføring når studentene reiste hjem.

For å skaffe studenter og lærere mer kunnskap om prosjektområdet ble det først gjennomført en enkel spørreundersøkelse som blant annet fikk fram beboernes prioriteringer med hensyn til forbedringer. En kvinnelig nepalsk sosiolog var til stor hjelp i dette arbeidet.

Etter ca. 1 måned i Nepal ble det klart at studentarbeidet ikke kunne få noen direkte støtte fra Redd Barna. Organisasjonen hadde fått beskjed fra sin samarbeidspartner på øverste hold i Nepal om å holde seg unna området. Ulovlig bosetting, som det ble kalt på offisiell hold, var politisk brennbar stoff.

Studenter og lærere besluttet da å samle inn penger seg imellom og å forsøke og organisere en lokal beboerorganisasjon som selv kunne stå ansvarlig for bruk av pengene og gjennomføring av forbedringstiltak. Det ble tatt kontakt med «the local ward», noe tilsvarende norske bydelsutvalg, som var meget positive til idéen. De hjalp til med å arrangere et åpent beboermøte i området. Det viste seg å være stor interesse for å danne en lokal beboerorganisasjon. Det ble arrangert

flere beboermøter. En advokat ble kontaktet etter råd fra Redd Barna. Han hjalp beboerne med å sette opp vedtekter og med å finne et navn på foreningen som ikke var politisk på noen måte: INDRAYANI IMPROVEMENT COMMITTEE.

Beboerne hadde en rekke forslag til forbedringer som å forsterke elvebredden mot flom (dette var det aller viktigste), blitt kvitt søppel, få elektrisitet til husene (de hadde allerede fått lyktestolper med utelys), rent drikkevann, barnehage, toaletter m.m.

Studentene bidro til å få igang følgende:

- et tysk hjelpeprosjekt «Solid Waste»-prosjektet, ble kontaktet. Containere ble plassert ut i området og beboerne fjernet all søppel.
- Nepal Children Organization ble kontaktet og lovet å starte et dagsenter for barn og å gi barn melk hver dag. Det innsamlede pengebidraget skulle gå til lønn i et år. Barnehagen har dessverre ikke kommet igang da de ikke har funnet noe hus å være i.
- Chnetrapati Primary School, som barna i squatter-området sognet til, var halvferdig og manglet blant annet tak. Studentene laget

søknad til UNICEF om penger og arbeidet med fullføring er nå igang.

- En åpen kloakk som gikk gjennom området ble lagt i rør på dugnad av beboerne.
- Beboerne forsøkte å demme opp for flommen i monsuntiden. De bygde en såkalt «jetty» med stokker og sandsekker. Da flommen kom ble denne vasket bort!

Redd Barna har nå startet et samsfunnsarbeidsprosjekt blant feiekastelen for en større del av Indrayani-området og har for første gang gått inn i byproblemer i Nepal. Prosjektet retter seg primært ikke mot squatterne (dette er fremdeles politisk brennbar), men tiltak som settes igang vil også gjelde squatterne.

Studentprosjektet 1987 var en katalysator for en rekke småskrittsforbedringer i Indrayani squatter-område. Men de to hovedproblemene, som eiendomsrett og effektive tiltak mot flommen, er fremdeles uløst, og krever løsninger på et overordnet politisk plan.

Den kanskje viktigste effekten av de norske studentprosjektene i Kathmandu er at de har bidratt til å synliggjøre squatterproblemet overfor myndighetene i Nepal. Det arbeides nå på statlig hold med en «boligmelding» for Nepal.

MS

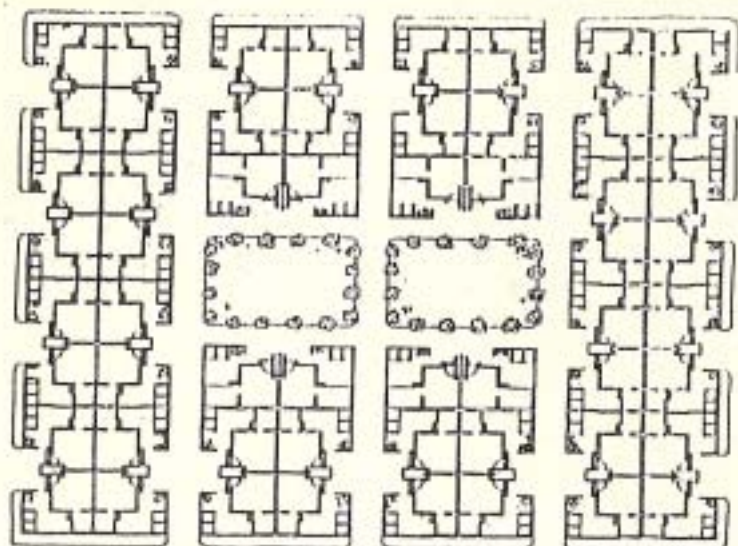

Referanser:

- «BAS, A Study of squatter settlements - Kathmandu '85», NTH og AHO 1985
- «People are not the problem - they are the solution»; Studentrapport AHO 1987.

DALLU HOUSING

Diplomoppgave AHO 1987

1 PRIVATE	SLEEPING
COOKING
STORAGE
GARDENING
ETC.
2 SEMI PRIVATE	PLAYGROUND
SPACE FOR GATHERINGS
WATERPOST
ETC.
3 PUBLIC	ROADS
PARKS
SCHOOLS
ETC.

56 UNITS FOR EWS, EACH OF 36 SQ.M ENCLOSING A COMMON OUTDOOR AREA FORM THE CLUSTER USED FOR HOUSING THE URBAN POOR.

HAVING SPACES WITH DIFFERENT USES, PRIVATE, SEMI-PRIVATE AND PUBLIC, HELPS TO ENSURE SOCIAL WELL-BEING AMONG THE INHABITANTS.

Denne diplomoppgaven kom i stand som en oppfølger til to kurs ved AHO og NTH våren og høsten 1985, begge med tema boligstandard og bolignød i Kathmandu. Utgangspunktet for det konkrete

prosjektet var et skisseprosjekt til et nytt boligområde langs bredden av elven VISHNUMATI, i utkanten av Kathmandu sentrum, men etter at arbeidet var kommet i gang var det andre områder som pekte seg ut som mer aktuelle for et slikt prosjekt. Valget falt på et område som ligger langs en basargate som leder fra byens sentrum til Nepals viktigste buddhistiske helligdom, tempelet på SWAYAMBUNATH. Allerede for 10 år siden ble det utarbeidet en plan for utnyttelse av dette området til boligformål, men på grunn av mangelfullt forarbeide ble planen aldri satt ut i livet. En stadig økende

fokusering på boligproblemer har igjen aktualisert denne planen, og vårt prosjekt er ment som en alternativ plan for et boligområde i DALLU.

Arbeidet med diplomprosjektet KATHMANDU 1987 strakte seg over nesten åtte måneder, hvorav to ble tilbragt i Nepal. Innsamling av bakgrunnsmateriale gikk like tregt som forventet, og kvaliteten på materialet ledet oss inn i et tidkrevende arbeid med å gi dette en form det gikk an å arbeide videre med. Ved prosjekteringstidens slutt var materialet gitt en form som var i tråd med den opprinnelige oppgaveformulering, selv om det konkrete prosjektet var et annet.

Målsettingen med prosjektet har vært å gi et boligtilbud til mennesker fra forskjellige inntektsgrupper, men med hovedvekten på de økonomisk svakstilte. Dette har vi prøvd å oppnå ved å tilby varierte tomtestørrelser, forskjellig grad av opparbeiding av tomtene, økonomiske byggematerialer, bygging av tomtene og kryss-subsidiering mellom de forskjellige tomtestørrelsene. I tillegg til boliger og service direkte knyttet til disse, har vi lagt enkelte offentlige tjenester inn i prosjektet, for på denne måten å høyne levestandarden både i dette og tilgrensende områder. Disse tjenestene inkluderer folkeskole, daghjem, helsesenter, tempel, forskjellige offentlige kontorer, samt arealer for kommersielle aktiviteter.

Forslagene til fysiske løsninger er visualisert i tegninger og modell, og en rapport underbygger disse forslagene. I tillegg inneholder rapporten et kapittel som omhandler gjennomføringen av prosjektet, helt fra den nasjonale boligpolitikken, via det institusjonelle rammeverket, til kriterier for utvelgelsen av beboere, finansiering etc.

I anledning av det internasjonale bolignødsåret har den Nepalske regjering undersøkt muligheten for å prøve ut et Sites & Services prosjekt spesielt tiltenkt den fattige delen av befolkningen. Det har derfor vært vårt håp at denne diplomoppgaven skulle være et bidrag til Kathmandu's hjemløse, og til His Majesty's Government of Nepal i dens bestrebelser.

SNN/AHM

MAYA LAAGCHHA

Misty morning walk down an awakening
 Maharajgunj where men and womenfolk
 shake the cold out of blankets and bodies
 and saano bahini
 Proudly presents an early morning passer-by
 a steaming cup of chiyaa and a
 Teasing smile from the corner
 of her eyes
 As only a lama girl can do
 Was this Yangji when she was seven?
 A football rolls out from a doorway
 yelling morning voices inside
 Little kids run into my legs and keep
 tumbling after the ball
 Disappearing into the mist's greyness.

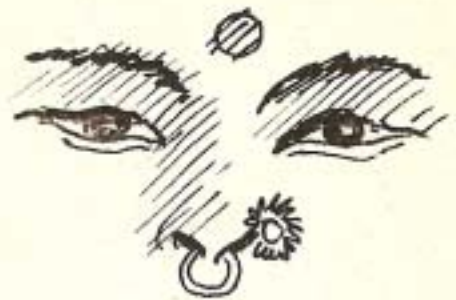
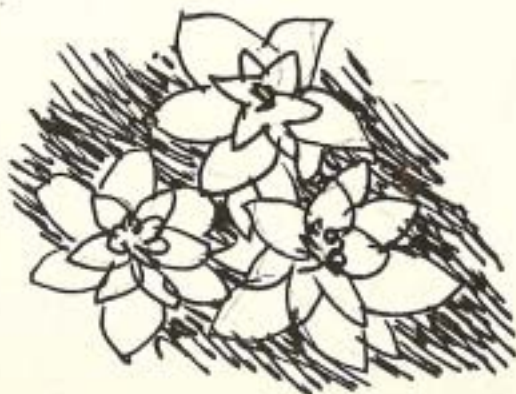
Maharajgunj remains in my memory as one
 tickling mystery,

The thought of illusion vanishes as
 Yangji approaches, folded hands
 I respond and
 she gives me the ultimate
 Morning Greeting
 "Daai - khana khanubhayo?"

A simplicity and profoundness
 beyond art and philosophy
 as those are both illusive
 in the misty Maharajgunj morning
 Illusions fall apart
 The sudden emptiness fills up with
 bits and pieces
 a sense of reality
 An Emerging Reality
 and a progressive awakening
 still somewhat shrouded in the
 Maharajgunj morning mist.

Every time Yangji tightens or reties
 her waistband
 it's like more of the illusions
 vanishes into the air
 - like the Maharajgunj mist further
 down the road
 Where sunbeams hit Laxmi Lamako ghar.

सगर

DID I EVER

tell you about
 my neighbour in Mohoriya gaun
 This special one
 whose smile and laughter
 and teasing
 never left me
 but keeps coming up like bubbles
 in Tal Besi khola.

Her ultimate enjoyment
 was to pour me rakshi
 and feed me roti
 making me bold, my tounge would
 release Nepalese sentences

She never got me to her
 goal
 Haami bulio manche yo gaun ma
 chhainchhan
 and the sister next door is
 real pretty, you've seen her
 carrying mol
 and she's been watching you in
 Rodighar

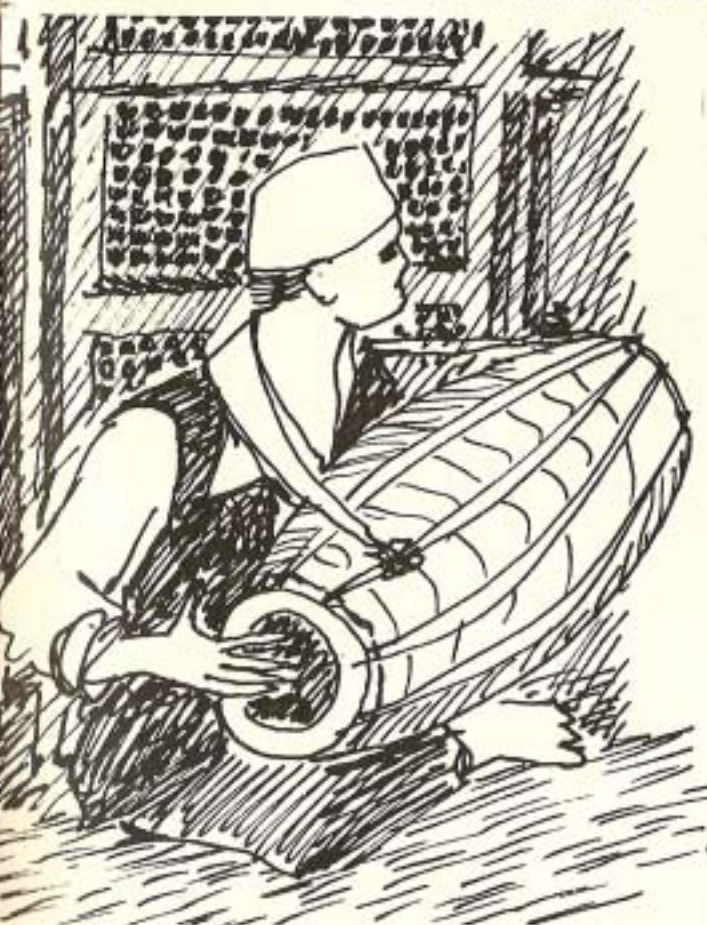
My neighbour's wrinkled face
 and her golden
 nosering
 would glow in the shine
 from her dying fire
 after yet another pot of rakshi
 was ready for
 our cups
 warming hearts and souls, however,
 most warming was my neighbour's
 dark eyes
 and her intentions

Reading so much, and still
 you don't understand
 what a good offer this is,
 chora.

सगर

EN FESTIVAL

I ET HIMALAYISK KONGERIKE:

Sulochana Dhital

-som hadde skrevet artikkelen "Mitt sårede hjerte - og Shangri La" i forrige nr. av Hamro Patrika - og har skrevet artikkelen om Dasain denne gang, er født i Kathmandu 1955.

Etter high-school begynte hun i 1972 med å undervise barn fra det laveste rang-trinn på Nepals kaste-stige, "The untouchables". Hun deltok også aktivt i "Nepalese Womens Movement".

i 1984 tok hun opp igjen sin egen formelle utdanning gjennom "Intermediate of Arts"- og deretter "Bachelor of Arts"-studier ved Tribhuvan-universitetet.

Siden 1986 har hun studert språk ved "East China Normal University" i Shanghai, samtidig som hun skriver artikler om Nepal.

DASAIN

Hvis du noengang skulle besøke Nepal, ville du bli overrasket over det påfallende store antallet festivaler. I Kathmandu f.eks., den gamle byen som i hovedsak har vært bebodd av Newarer, vil du høre lyden av trommer og gonggong-er nesten hver dag, - året rundt. Nepalesere er meget knyttet til sine tradisjoner. Festivalene, som nesten alle er religiøse i sin opprinnelse, spiller en viktig rolle i dees liv. Det harmoniske forholdet mellom Hinduisme og Buddhisme, de to toneangivende religionene i landet, gir farge til Nepals festivaler.

Dasain er den viktigste av dem alle. Selvom den opprinnelig er en hindu-festival, blir den ivrig feiret av de fleste buddhister. Det kan også være interessant å merke seg at Dasain blir tillagt større vekt i Nepal enn i India der den antakelig har sin opprinnelse. Det er f.eks. 14 dagers skoleferie og 5 dager fri for alle offentlig ansatte mens festivalen står på.

I hht. måne.kalenderen, og vanligvis i oktober, skal Dasain begynne den høst-dagen da månesigden først kommer til syne på himmelen, - og fortsette helt fram til fullmåne.

Den første dagen blir et rom i hjemmet rengjort for å brukes til velkomst-ritualer for gudinnen Durga, den viktigste av gudinnene i den hinduistiske myte-verden. Hun ventes å komme for å ta opphold i et fremsatt hellig kar. Dette ritualet er kjent som "Ghat-asthapana" som betyr "Fremsetting av det hellige kar". Bygg-korn blir strødd i et tykt lag våt jord omkring karet for å spire. Dagslyset blir stengt ute, og smør-lamper tent i rommet der den mektige "mor Durga" blir tilbedt.

Familiens overhode, eller en tilkalt prest, leder serimonien og resiterer fra den hellige bok Chandi historien om hvordan Durga nedkjempet de onde makter.

Dette pågår i 9 dager.

På den 8. dagen blir dyr ofret i Durgas navn, og kjøttet spist med gudinnens velsignelse.

For den uinnvidde kan denne ofringsdagen da blodet strømmer overalt være en forferdelig opplevelse. Buddhister deltar ikke i dette ofringsritualet.

logene. Først blir familieoverhodet velsignet av presten. Hvis ingen prest er tilstede, vil familiens eldste medlem gi velsignelsen til de øvrige familiemedlemene, en og en etter alder.

Hvert familiemedlem velsigner så alle som er yngre enn seg selv, og hvis det er en stor familie, kan det ta flere timer å fullføre serimonien. Deretter inntar man et festmåltid sammen. Det er bare ved brylluper at festmåltidet kan måles med Dasain.

(Foto: Øivind Fjeldstad)

Den 10. dagen er et høydepunkt i festivalen. Mens presten eller familiens overhode avslutter ritualene, venter resten av familien utenfor, kledd i sine fineste klær, på "tika"-serimonien.

Det gunstigste tidspunktet for innledningen blir bestemt av astro-

Om aftenen mottar familien gjester eller går på besøk til andre. Som regel vil "de yngre" - og det kan både bety i alder - og i sosial- eller familiestatus, besøke de "eldre" for å vise sin ærbødighet og motta velsignelse. De som ikke rekker en slik visitt denne

kvelden, kan ta det igjen en av de påfølgende fem dagene før fullmånekvelden "Purnima".

Slik kan en vanlig nepalesisk familie feire Dasain, men deltakelsen kan også være avhengig av familiens økonomi. I de mest velstående familiene gjennomføres en omfattende og sofistikert feiring, mens de fattige må klare seg med noe enklere.

I Kathmandu, hovedstaden, får Dasain sitt mest storslagne utløp. På festivalens 7.dag bringer utvalgte soldater blomster fra Gorakh Kali* -tempelet i den gamle hovedstaden Gorkha (vest for Kathmandu) i en slags stafett fram til Kathmandu.

Ankomsten av "phulpati", blomsterbringerne fra Gorkha, blir feiret med kanonsalutt. Blomstene blir til slutt båret i prosesjon med musikk fram til Taleju-tempelet i Hanumandhoka, den gamle kongelige palass. Det er her den kongelige familie skal foreta sin Durgatilbedelse. På den 10.dagen, "dashami", blir denne lykkebringende begivenhet markert med nye kanonskudd. Denne aftenen kan alle og enhver oppsøke det kongelige palass for å motta en "tika" fra kongen, dronningen eller andre i kongefamilien.

I et land der de fleste ennå lever i stor-familier, spiller Dasain en meget viktig rolle ved å opprettholde familiesamholdet. Slektninger som har noe utestående med hverandre, prøver å glemme konfliktene og besøker hverandre. Gjensidige visitter under Dasain er et vanlig tegn på at forholdet er normalisert mellom tidligere stridende parter. Tika-serimonien spiller i denne sammenhengen en enestående familiepsykologisk rolle, den føles sterkere enn ord kan forklare.

De økonomiske følgene av Dasain er imidlertid ikke alltid like heldige for familie-økonomien. For en fattig familie kan Dasain bety den reneste ruin.

Et ordspråk lyder:
"Dasain for den rike,
Dasha (undergang) for den fattige".

Pengeutlånerne har store dager og bygger opp sine formuer. Andre går nedenom økonomisk og kan bli

nødt til å tigge for å overleve. Det overrasker kanskje ikke at innbruddsstatistikken når et høydepunkt i denne perioden.

Dasain griper ikke bare inn i økonomien til vanlige mennesker, den påvirker hele nasjonal-økonomien. P.g.a. det lave industrialiseringsnivået i Nepal, må de fleste varer importeres fra utlandet. Dasain kan i forhold til den ellers næktene hverdagen oppleves som en sløseri-festival. Importen av såvel dagligvarer som luksus-goder, går over alle grenser. I de indiske grensebyene fører tilstrømningen av kjøpelystne nepalesere til løsslupne markedsdager. Fra Tibet importeres sau og geit i store mengder. Det er åpenbart at nasjonen øker sin økonomiske byrde.

Men tross dette er Dasain en del av Nepals liv. Ingen kan forestille seg et Nepal der folk ikke feirer Dasain.

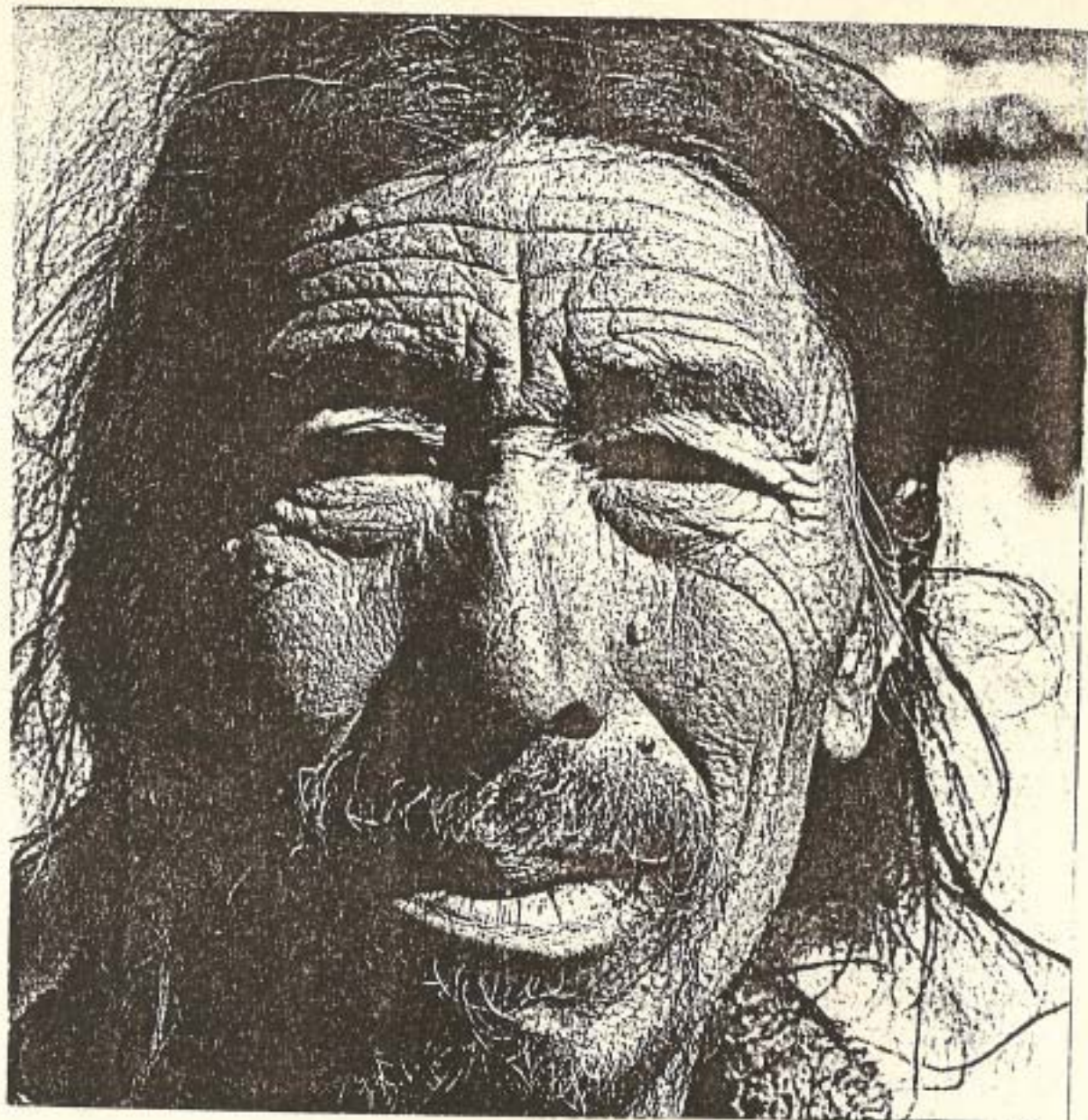
* I hht. folketroen, åpenbarte Gorakh-Kali, Gorkhas gudinne, seg for Prithivi Narayan Shah, kongen som samlet Nepal, og velsignet hans seiere.
I dagens Nepal blir Gorakh-Kali vist den høyeste ærbødighet.

Sulochana Dhital

(oversatt av Dag Norling)

Turismen har fått en knekk; inderne kommer ikke lenger til Nepal. (Foto: Øivind Fjeldstad)

A Tibetan trader. The lines of hardship are etched deeply into his Tibetan features. He is constantly on the move, crossing sun-scorched plains and icy, snow-filled passes.

NAMASTE !

GLEDELIG MELDING !

Vi kan ennå skaffe deg et eksemplar (eller flere...) av "NAMASTE", med den danske arkitekten Poul Selviqs utsøkte fargefotografier (i stort format 24x33 cm), hans treffsikre pennetegninger og personlige refleksjoner fra en reise i Nepal.

Prisen er fortsatt bare kr.200,- som sant å si ganske billig for en bok av dette kaliberet. (I ordinært salg ville den nok kostet bortimot det dobbelte ...)

-og verver du et medlem til Norge- Nepalforeningen får du boka for halve prisen, kr.100,- !

Bruk bestillingsslippen på neste side, så sender vi deg boka i posten. Gave-ide ?

Noen smakebiter, sterkt forminsket, zerox-kopiert og i svart-hvitt, yter selvsagt originalen ingen rettferdighet ...

SEND MEG ET EKS. AV "NAMASTE"

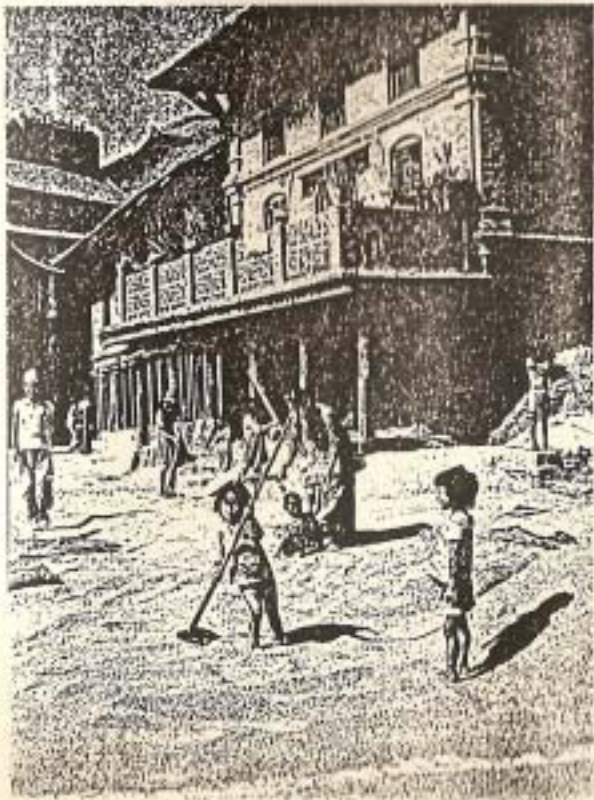
Navn:

Adresse:

JEG HAR VERVET ET MEDLEM TIL NORGE- NEPALFORENINGEN :

Navn:

Adresse:

Bhaktapur.
The squares and market places of this old royal town are filled with rice and maize, laid to dry. And with children, who watch the strangers passing through their town.

Taboche, one of the smaller mountains in this world of giants. 6,542 metres.

"Hamro Patrika"

Norge-Nepalforeningen
Postboks 1278 Vika
0111 Oslo 1

Postgirokonto:
4 2 0 2 4 3 8

TINDERANGLING I HIMALAYA

Neste medlemsmøte i Norge-Nepal Foreningen tar for seg et tema som antakelig vil interessere mange.

Himalaya er det endelige mål for de aller fleste av verdens fjellklatrere, og alle har hørt om de store ekspedisjonene til 8000-meterne med sine tog av bærere, tonnevis av utstyr og med tilsvarende kostnader.

Det er imidlertid utallige topper i den nepalesiske fjellverden som lar seg bestige uten gigantiske ekspedisjoner og av 'normale' mennesker som har mer begrensede klatrekunnskaper.

Og husk: Selv en unnselig liten topp i Nepal blir lett mer enn 6000 meter høy!

I et lysbilde-kåseri vil Erik Hoftun forsøke å gi et lite innblikk i hva det vil si å forsøke seg på en slik topp.

Dave Durkan, som selv er en habil klatrer og har utallige turer til Nepal bak seg, vil så forklare hvilke praktiske hensyn som må tas og hva en slik 'mini-ekspedisjon' krever både av penger tid og deltakere.

Vi setter av god tid til spørsmål og diskusjon.

STED: LEKTORENES HUS
Wergelandsvn. 15
v/Kunstnernes Hus og
Slottsparken

TID: ONSDAG 14. FEBRUAR
KL. 19.00

INNG: GRATIS FOR MEDL.
KR. 10,- FOR ANDRE
